

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської і фіно-угорської філології

КУРСОВА РОБОТА

з лінгвістики

**на тему: Семантичні й прагматичні властивості прикметників в
сучасних англійській і українській мовах**

Студентки 3 курсу групи Мла 05-20
Напряму підготовки 035 «філологія»
Спеціальності Германські мови і літератури
(переклад включно), перша – англійська.
П'єцух Ольги Петрівни
Керівник Березенко В.М., кандидат
філологічних наук, доцент

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка: ЄКТС _____

м. Київ – 2023 р.

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Germanic and Finno-Ugric Philology

COURSE PAPER

**Semantic and pragmatic properties of adjectives in Modern
English and Ukrainian**

PIETSUKH OLHA

Group MLa 05-20

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof. **VICTORIIA BEREZENKO**

PhD (Linguistics)

Kyiv 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПРИКМЕТНИКА В СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	
1.1. Контрастивна граматики, її завдання та цілі.....	6
1.2. Типи мов за різними підходами (морфологічним, синтаксичним).....	8
1.3. Загальна характеристика будови сучасних англійської та української мов.....	10
1.4. Частини мов, класифікація.....	11
1.5. Прикметник як частина мови.....	12
Висновки до Розділу 1.....	14
РОЗДІЛ 2. СЕМАНТИЧНІ Й ПРАГМАТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ПРИКМЕТНИКА В СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	
2.1. Структура прикметника в англійській та українській мовах, їх формальні відмінності.....	16
2.2. Семантичні класи прикметника в англійській та українській мовах, їх відмінності.....	19
2.3. Прагматика прикметника та його функції в реченні.....	25
Висновки до Розділу 2.....	27
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	28
РЕЗЮМЕ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34

Вступ

Курсова робота присвячена вивченню семантичних та прагматичних властивостей прикметників в сучасних англійській та українській мовах. Дослідження даної теми базується на порівнянні (зіставленні) двох мов.

Порівняльні дослідження в лінгвістиці мають багатовікову історію. Зіставлення це загальнонауковий метод досліджень, який використовують поряд із логічним аналізом, узагальненням, описом та іншими методами.

Семантичні та прагматичні властивості прикметників є ключовими для розуміння та використання мови. Прикметники не тільки описують характеристики об'єктів, але й допомагають виражати наші почуття, оцінки та емоції щодо того, про що ми говоримо. Робота включатиме аналіз синтаксичних, семантичних та морфологічних відмінностей прикметників у цих двох мовах. Це дослідження сприятиме кращому розумінню та вдосконаленню використанню прикметників в обох мовах.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що якісне опанування іноземної мови, а також покращення знань рідної передбачає глибокі знання структури та функціонування частин мови, однією з яких є прикметник.

Мета дослідження полягає у розгляді основних характеристик прикметників, а саме розкритті їх семантичних та прагматичних властивостей.

У курсовій роботі *об'єктом* дослідження є прикметник в сучасних англійській та українській мовах, а *предметом* – його семантичні та прагматичні властивості.

Щоб краще дослідити тему, ми використали наступні теоретичні та практичні *методи дослідження*:

- Зіставний метод для зіставлення структур обох порівнювальних мов та встановлення спільних та відмінних ознак у системі одиниць англійської та української мов;
- Структурно-семантичний метод для виявлення особливостей будови та семантики мовного явища;

- **Метод дискурс-аналізу** для дослідження комунікативних функцій прикметника в англійській та українській мовах.

Теоретична значущість роботи полягає в тому, що отримані дані можуть бути використані для подальшого дослідження дискурсивних властивостей прикметника сучасних англійської та української мов, а також при вивченні граматичної будови прикметника в теоретичних та практичних університетських курсах.

Практична цінність даної роботи визначається тим, що її матеріали і висновки можуть бути застосовані у практиці викладання спеціалізованих курсів.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів та висновків до кожного з них, загальних висновків, резюме та списку використаної літератури.

У вступі обґрунтовано вибір теми курсової роботи, подано короткий зміст теоретичних припущень, зазначено актуальність, мету, об'єкт та предмет роботи, а також описано методи дослідження, теоретичну та практичну цінності та зазначено наукову новизну.

Перший розділ присвячено теоретичним засадам вивчення прикметника в сучасній англійській та українській мові. У ньому з'ясовано завдання та цілі зіставної граматики, проаналізовано типи мов за різними підходами (морфологічним, синтаксичним), представлено загальну характеристику будови сучасної англійської та української мов, висвітлено класифікацію частин мов, зокрема прикметника.

У другому розділі подано семантичні й прагматичні властивості прикметника в сучасних англійській та українській мовах. Проаналізовано структуру, семантику та прагматику прикметників в англійській та українській мовах.

У Загальних висновках підсумовано результати роботи та описано важливі теоретичні та практичні здобутки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПРИКМЕТНИКА В СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

1.1 Контрастивна граматики, її завдання та цілі

Мова, як і жива істота, ніколи не стоїть на місці, реагує на все, що відбувається навколо та змінюється з часом. Вона намагається знайти спосіб, щоб описати цей світ та скласти слова таким чином, щоб це було логічно та послідовно (Гладуш, Павлюк, 2019, с. 3). *Граматики* посідає центральне місце у програмі вивчення іноземних мов. Без її знань повноцінне спілкування ні в усій, ні в писемній формі – неможливе. Під час вивчення граматики другої мови не можна уникнути її порівняння з рідною, оскільки усі граматики досліджуваної другої мови та багато перших граматик рідної мови писали із залученням методики порівняння (Ковтун, 2021, с. 151).

Контрастивна граматики – це розділ зіставної лінгвістики, спрямований на встановлення спільних та різнорідних, а також домінантних та рецесивних особливостей граматичної структури мов, а також на визначення структурних типів на цій основі. Кількість мов, що піддаються зіставленню, не обмежується (Pavlyuk, 2010, с. 6). Порівняльні дослідження можуть фокусуватись на фонетичних, морфологічних, лексичних чи синтаксичних мовних явищах (Гладуш, Павлюк, 2019, с. 4).

Об'єктом контрастивної граматики є граматики двох чи більше протиставлених мов, а її суб'єкт – особливості враження головних граматичних категорій та синтаксичних структур. Граматичний **феномен** різних мов може бути протиставлений відповідно до трьох аспектів: план змісту, план вираження, план функціонування (Karamysheva, 2012, с. 39).

Згідно з **планом змісту** різні мови можуть мати такі відмінності: а) в одній мові можуть існувати певні граматичні категорії, які відсутні в іншій. Наприклад, в англійській мові присутня категорія означеності, в той час як українська мова не володіє такою категорією; б) граматичні категорії, які можуть існувати в двох чи більше мовах, але не збігаються зі змістом та

відтінками значень. Наприклад, категорія роду наявна як в українській так і в іспанській мові, проте українська мова налічує жіночий, чоловічий та середній роди, а іспанська – чоловічий та жіночий. Категорія часу та стану присутні в українській та англійській мові, але їхня кількість – різна (Karamysheva, 2012, с. 40).

Відповідно до **плану вираження**, розбіжності корелюються між синтетичною та аналітичною формою вираження. Не існує мов, які можна було б охарактеризувати лише аналітичним або синтетичним засобом вираження, говорячи про мову, в першу чергу потрібно звертати увагу на структуру. Наприклад, в українській мові домінує синтетичний спосіб, а в англійській – аналітичний (Karamysheva, 2012, с. 40).

План функціонування включає в себе розбіжності між граматиною та лексикою. Наприклад, в українській мові однина та множина властива лише злічувальним іменникам, категорія стану властива лише перехідним дієсловам, ступені порівняння – якісним прикметникам. В деяких інших мовах лексико-граматичні категорії не так суворо обмежені: деякі слова можуть набувати певних граматичних категорій, які не є суміжними з їхньою семантикою (абстрактні іменники можуть набувати форму множини, неперехідні дієслова ставати перехідними) (Karamysheva, 2012, с. 41).

Можемо стверджувати, що мета контрастивної граматики полягає у визначенні спільних та відмінних **граматичних** рис порівнюваних мов. Таке порівняння необхідне для передбачення труднощів і помилок, що виникають у процесі вивчення іноземної мови. Завдання, яке виконує контрастивна граMATика це перш за все відповідність до вимог певного використання, такого як: методологія вивчення мови, укладання посібників та словників. Протиставлення двох мов допоможе їхньому спільному вивченню. Оскільки в процесі вивчення іноземної мови з'являються матеріали для протиставлення та порівняння, то велика кількість феноменів рідної мови розуміється та вивчається краще. З одного боку це може сприяти кращому опануванню іноземної мови, адже той, хто вивчає іншу мову може оперувати

тим самим досвідом, використовувати ті ж самі методи та навички, які були застосовані під час вивчення рідної. З іншого боку, такий досвід може бути негативним оскільки, певні мовні феномени рідної мови, можуть бути перенесенні на іноземну, де такі явища відсутні (Karamyshева, 2012, с. 42).

Протиставляння двох мовних систем може виявити певні закономірності в одній із них, які ще не були об'єктом вивчення. Також існує тісний зв'язок контрастивної граматики та методології викладання оскільки зіставна граматика дає підґрунтя для створення нових методів викладання. Саме тому порівняльна граматика слугує для потреб багатьох інших сфер культури та науки, не обмежуючись лише потребами шкільного викладання.

1.2 Типи мов за різними підходами (морфологічним, синтаксичним)

Типологічна класифікація мов – класифікація на виявлення подібностей та відмінностей будови мов незалежно від їх генетичної спорідненості, яка поділяє мови за ознаками їх структури безвідносно до їх походження й розташування в просторі (Кочерган, 2001, с. 321).

Уперше типологічну класифікацію обґрунтували німецькі мовознавці Фрідріх і Август Шлегелі. Ф. Шлегель звернув увагу на відмінність у структурах мов та виділив дві групи: флективні та нефлективні. Доопрацювавши класифікацію брата, А. Шлегель виділив три групи мов: аморфні (без афіксів), афіксальні та флективні. Також він поділив усі мови на більш ранні (синтетичні) та пізніші (аналітичні). Сьогодні все частіше стали розрізняти декілька різновидів типологічної класифікації: морфологічний, синтаксичний та фонетичний (Кочерган, 2001, с. 321; Копинець, 2014, с. 33).

Морфологічна класифікація А. В. Шлегеля, Ф. Шлегеля, В. Гумбольдта та ін. визначає базовими у мові поняття слова і морфеми, враховує їх співвідношення, спосіб вираження граматичного значення, характер морфем та спосіб їх об'єднання у слові та позицію словотворення та словозміни морфеми відповідно до кореневої. Згідно з цими критеріями,

нараховується чотири типи мов: ізолюючі, аглютинативний, флективний та полісинтетичний (Кочерган, 2001, с. 322-326):

- **Ізолюючі (кореневі) мови** – не мають словозміни, складаються лише з корневих морфем, їхнє значення виражається порядком слів. Речення в таких мовах являють собою послідовність незмінних і неподільних на морфеми слів-коренів. До таких мов належить китайська та в'єтнамська.
- В **аглютинативних мовах** граматичні значення виражаються особливими афіксами-приклеюками. Вони мають незмінний корінь і варіанти словозмінних афіксів. Афікси розташовуються в певному порядку: від афіксів із широким значенням до афіксів зі більш конкретним та вузьким значенням. До таких мов належать усі тюркські, фіно-угорські, ескімоська, грузинська, японська та ін.
- **Флективні мови** – це мови, в яких корінь може виступати в кількох варіантах, а словозмінні афікси, бувають синтетосемічними і сполучаються з коренем фузійно, одне граматичне значення може виражатись з коренем фузійно. До таких мов належать українська та всі слов'янські мови, балтійські, германські, та інші індоєвропейські мови.
- **Полісинтетичні (інкорпоративні) мови** відзначаються складним утворенням – різні частини висловлювання у вигляді аморфних слів-основ об'єднані в єдині складні комплекси, сукупність яких оформляється службовими елементами. В таких мовах речення нагадують складні слова. До них належать деякі палеоазіатські та індіанські мови Північної Америки.

Змістова або **семантична** типологія визначає істотні риси мовної структури, виявляє її взаємозумовлені та взаємовиключні характеристики на основі вивчення структури окремих мов світу та їх зіставлення. Розробником семантичної типології вважається Е. Сепір, який брав до уваги механічне сполучення форм і змістових критеріїв. Дж. Грінберг удосконалив її,

запропонувавши зважати на кількісну оцінку властивостей мови, виражену типологічними індексами (Семчинський, 2004, с. 685).

Слід зазначити, що чистих типів мов не існує, оскільки типологічна класифікація будується на переважанні якихось структурних рис. З історичним розвитком мови може змінюватись її тип, англійська мова була синтетичною, а стала аналітичною. Окрім цього, не варто надавати перевагу жодному з типів мов, тому що всі спроби мовознавців дослідити перехід одних типів мов в інші виявились безрезультатними. Отже, типологічна класифікація не є історичною, тому не можна говорити про певні закономірності перекладу.

1.3. Загальна характеристика будови сучасних англійської та української мов

Мова – це система. **Система** – це сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених елементів. Якщо вилучити, якийсь елемент, то вона не зможе функціонувати (Кочерган, 2001, с. 34). Мовна система характеризується засобами, функціями, зв'язками між елементами внутрішньої мовної системи та її внутрішньою структурою.

Відомо, що кожна система має свою **структуру**, тобто її **внутрішню будову**. Будь-яка мова має будову з чотирьох ярусів. Перший ярус – *фонологічний*. Фонологія вивчає звуки мови. Другий – *морфологічний*. Морфологія – це наука про структуру та форму слів, а також їхню класифікацію. Також ця наука займається розподілом слова на класи, які традиційно називаються «частини мови». Третій – *лексико-семантичний*. Семантика це наука, яка досліджує те, яким чином значення передається в словах, фразах та реченнях. Четвертий – *синтаксичний*. Синтаксис вивчає порядок та розташування слів у реченні, структуру та типи речень і виразів. Всі ці **рівні** взаємопов'язані та не можуть існувати незалежно, адже з фонем будуються морфеми, з морфем – лексеми, з лексем – речення (Кочерган, 2001, с. 34).

1.4. Частини мов, класифікація

Частини мови – лексико граматичні розряди слів, які відрізняються один від одного своїм значенням, притаманними йому граматичними категоріями, основною синтаксичною функцією та засобами словотворення (Барилова, Должикова, Кравченко, Мілева, 2021, с. 90). Також, частини мови є важливим джерелом пізнавальної діяльності людини, за допомогою яких людина розрізняє речі, їх якості, процеси, дії та стани, що є важливим способом розуміння й інтерпретації дійсності (Кочерган, 2001, с. 295). В українській мові виокремлюють 12 частин мови: 6 – самостійних, 3 – службових та вигук.

Самостійні частини мови можуть виконувати синтаксичні ролі членів речення. До них належать: іменники, прикметники, числівники, займенники, дієслова (прислівники, прислівники) і прислівники. *Іменники* вживаються для позначення предметів та того про, що ми мислимо, як дещо окреме, те, що ми можемо виділити в певних просторових межах, «справжній» предмет. *Прикметники* – вказують на ознаку предмета. *Числівники* – називають кількість або порядок предметів при лічбі. *Займенники* – вказують на ознаку, предмет або особу, але не називають їх. *Дієслово* – вказує на дію або стан предмета. *Прислівники* – виражають ознаку дії, стан або ознаку якості предмета (Звонська, Корольова, Лазер-Паньків, 2017, с. 539).

Службові частини мови є незмінюваними, вони не виконують жодних синтаксичних ролей та до них не можна поставити питання. До них належать: сполучник, прийменник та частка. *Сполучники* служать для з'єднання однорідних членів речення та частин складного речення. *Прийменники* виражають відношення між предметами, відношення дії та ознаки до предмета, залежність займенника, числівника, іменника від інших слів у реченні і разом з ним вказує на час, причину, мету, напрям, місце та об'єкт дії. *Частка* надає окремим словам чи реченням додаткових емоційно-експресивних та смислових відтінків, також слугує для творення

морфологічних форм нових слів (Звонська et al., 2017, 541). Також деякі вчені виділяють вигук як окрему частину мови. *Вигуки* виражають почуття або волевиявлення мовця, не називаючи їх.

Важливо зазначити, що мовознавці дійшли висновку, що не існує однакової системи частин мови для усіх мов, бо в кожній мові є багато своєрідного членування слів на частини мови. Крім того, не всі мови мають однакову частину мови або існують значні відмінності в характеристиках однієї з частин. Таким чином, наприклад, схема звичайна для європейських мов не підходить для багатьох мов, Африки, Азії й Америки.

1.5. Прикметник як частина мови

Прикметник – це самостійна частина мови, яка виражає постійну ознаку предмета, яка граматично виявлена в категоріях роду, числа та відмінку. Механізми граматичної і синтаксичної сполучуваності прикметників виявляються в атрибутивних і предикативних відношеннях. Вступаючи в синтаксичний зв'язок з іменником відповідає на питання про предмет: *який? яка? яке? чий? чия? чие?* Прикметники не є самостійними, вони узгоджуються з формами роду числа і відмінку іменників (Безпояско, 1993, с. 93).

Під ознакою розуміють властивості, якість, відношення, явища, якими характеризується предмет. Ознаками можуть бути:

- смак: *ще дитиною він бігав там, з утіхою смакуючи солодкий виноград, зазираючи під кожен кущ* (Коцюбинський, 1904, с. 2), *She took another sip of the bitter liquid* (Cronin, 2010, с. 496);
- розмір: *над селами, над нивами, лугами та долинами велика хмара йшла* (Глібов, 1863, с. 107), *she was bending over some small bushes* (Lee, 1960, с. 59);
- матеріал: *на цегляній долівці лежали кружки від кадоба та купа мокрої мерви* (Коцюбинський, 1892, с. 5), *the fence enclosed a large garden and a narrow wooden outhouse* (Lee, 1960, с. 46);

- внутрішні якості людини: Соломія була така проворна та смілива, що нікого не минала своїм язиком (Нечуй-Левицький, 1896, с. 1), *still he was polite enough to suggest a hotel about a mile away* (Shaw, 1975, с. 30);
- зовнішні риси людини чи тварини: тільки тепер усі побачили, який він був гарний, стрункий, широкогрудий – справжній красень (Гончар, 1948, с. 11), “Hush”, *he said to Ann Taylor, his fat nondescript dog* (Lee, 1960, с. 227);
- властивості предметів: Квітовський був симпатична людина та й жив зовсім самотійно і мав зручну квартиру (Грінченко, 1891, с. 4), *With the new bags in the trunk of the rented car, I was on my way toward New York* (Shaw, 1975, с. 59)
- відношення до простору: – хто хоче рушати, ставай на правий бік (Довженко, 1941, с. 8), “You get on in back yard and stay there”, *she said* (Lee, 1960, с. 198);
- відношення до часу: де була яка калюжа після учорашнього дощукі, не забарилася висохнути (Квітка-Основ’яненко, 1833, с. 1), *even with today’s inflation and all that crap* (Shaw, 1975, с. 184);
- належність: такі казочки бабусині пластом лежали на дитячий розум (Мирний, 1875, с. 48), *in their father’s Lear jets* (Shaw, 1975, с. 129);
- характеристика за дією: а цей коваль такий, що хоч би паном йому бути, лихий та сварливий (Вовчок, 1856, с. 4), *Eunice said in a whisper as though afraid of what would happen if she wakened the sleeping girl* (Shaw, 1975, с. 137);
- відношення до числа: третій батальйон стояв у тимчасовій обороні серед степових горбів та балок по виноградних плантаціях (Гончар, 1959, с. 67), *she was the second most devout lady in Maycomb* (Lee, 1960, с. 210);
- якість: руки були в нього умілі, зрозумів він усе швидко, і робота в нього завжди кипіла (Васильченко, 1924, с. 2), *in the beginning its buildings were solid, its courthouse proud, its streets, graciously wide* (Lee, 1960, с. 118).

Ці ознаки формують відповідні **лексико-семантичні групи слів**, які становлять семантичну основу прикметника, як частини мови (Горпинич, 2004, с. 98). За своєю здатністю виражати ознаки предмета прикметники поділяються на **розряди**: якісні, відносні і присвійні. Є також деякі проміжні групи: відносно-якісні, присвійно-відносні, присвійно-якісні.

Варто зазначити, що до прикметників належать лише ті лексеми, які мають значення ознаки предмета, а тому здатні означати іменники та іменникові займенники і узгоджуватись з ними: я веселий – мене веселого. Вживаючись у мові при іменниках, прикметники конкретизують їх зміст, а інколи й формують у них нове значення: кухонний стіл; паспортний стіл (Горпинич, 2004, с. 100). Категорія роду числа і відмінку прикметника вказує на те, що ця частина мови стоїть у приіменниковій позиції і синтаксично підпорядковується іменнику (Вихованець, Городенська, 2004, с. 121).

Висновки до Розділу 1

Граматики посідає панівне місце у програмі вивчення мов. Контрастивна граматики встановлює спільні та різні особливості структури мов. Мета контрастивної граматики – визначити спільні та відмінні риси порівнювальних мов.

Гуртування типологічної класифікації мов на переважанні якихось певних структурних рис унеможлиблює існування чистих типів мов, а отже, надавання переваги жодному з них не є релевантним, оскільки така класифікація не є історичною, адже розвиток мов це постійний та безперервний процес.

Мова – це система, яка має свою структуру. Будь-яка мова має чотирирівневу будову. Фундаментальні структурні рівні мови – фонологічний, морфологічний, лексико-семантичний та синтаксичний.

Будь-яка мова має свої частини мови – класи слів, які виокремлені на семантичному, синтаксичному та морфологічному критерії. Існують

самостійні та службові частини мови. Кількість цих частин в кожній мові своя.

Прикметник – це самостійна частина мови, яка виражає ознаку предмета. Він не є самостійним, а узгоджується з іменником. Прикметники поділяються на розряди, утворюють ступені порівняння та мають способи творення.

РОЗДІЛ 2

СЕМАНТИЧНІ Й ПРАГМАТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ПРИКМЕТНИКА В СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

2.1. Структура прикметника в англійській та українській мовах, їх формальні відмінності

Усі прикметники в англійській мові поділяються на прості (simple), похідні (derivative) та складні (compound). **Прості (simple) прикметники** – односкладові слова, які не мають жодних афіксів. Вони можуть вживатись атрибутивно перед іменником або предикативно після іменника: *Mauchomb was an old town* (Lee, 1960, с. 3); *she is the victim of cruel poverty and ignorance, but I cannot blame her: she is white* (Lee, 1960, с. 186). Наступний тип прикметників – **похідні (derived) прикметники**. Це комбінація слів, які раніше були іменниками або дієсловами, але завдяки додаванню до них спеціальних прикметникових афіксів, перетворились на прикметники: *fault(n.) + -y – faulty(adj.)*, *depend(v.) + -ent – dependent(adj.)*. **Складні (compound) прикметники** утворюють третій тип. Вони утворюються з комбінації двох або більше слів та функціонують як один цілісний прикметник (Marotta, 2006, с. 53). Такі прикметники можуть утворюватися за допомогою поєднання:

- іменника + прикметника: *there was a little smudge of chocolate at the corner of her mouth but her eyes were a deep sea blue* (Shaw, 1975, с. 100);
- іменник, + дієприкметник: *all we had was Simon Finch, a fur-trapping apothecary from Cornwall whose pity was exceeded only by his stinginess* (Lee, 1960, с. 3);
- прикметник + прикметник: *He was a slow-moving gentle old man* (Shaw, 1975, с. 10);
- прикметник + іменник + суфікс *-ed*: *there was a medium-sized, expensive-looking leather suitcase open on the little desk* (Shaw, 1975, с. 15);

- іменник + іменник + суфікс *-ed*: *Miss Caroline seemed unaware that the ragged, denim-shirted and floursack-skirted first grade, most of whom had chopped cotton and fed hogs from the time they were able to walk, were immune to imaginative literature* (Lee, 1960, с. 14);
- прислівник + іменник + суфікс *-ed*: “*It’s an over-rated language*”, *she said* (Shaw, 1975, с. 129);
- прикметник + прийменник: *it wasn’t a club but a long cardboard tube tightly wrapped in brown paper, the kind artists and architects use to carry rolled-up prints and building plans* (Shaw, 1975, с. 15)
- прикметники з 3 або 4 слів: “*Did you try mouth-to-mouth resuscitation*” (Shaw, 1975, с. 19).

В українській мові не існує такої чіткої класифікації щодо структури. Виокремлюють лише прості: – *А я на своєму слові стану: я за Чайченка дочки не дам, поки жив* (Вовчок, 1860, с. 8), похідні: *людське ставлення підіймає дух і дає силу рукам. Товариське оточення, безкорисна мета* (Яновський, 1928, с. 11) та складні: *триста п’ятдесят залізобетонних оборонних споруд тепер залишилися за спиною наших бійців* (Гончар, 1948, с. 11). За здатністю членуватись на основу і флексію прикметники поділяються **на повні та короткі**. У сучасній українській літературній мові вживаються переважно **повні прикметники**, що мають у всіх формах відмінкові закінчення: добрий, добра, добре, добрі, доброго, доброї, добрих і т. д. Ними бувають і якісні, і відносні прикметники. Коротких прикметників у сучасній українській мові дуже мало. Ними можуть бути лише якісні прикметники чоловічого роду в називному і знахідному відмінках з нульовим закінченням: зелен, рад, повен, ясен, дрібен, славен (Бевзенко, Грищенко, Лукінова, 1978, с. 167). У сучасній українській мові короткі прикметники вживаються переважно у функції номінативної частини присудка та практично не зустрічаються у функції атрибута (Алиєва, 2021, с. 5).

За кінцевим приголосним основи прикметники поділяються на **тверду і м’яку групи**. (Караман, Плющ, 2011, с. 220). Більшість прикметників у

сучасній українській мові належать до твердої групи і невелика – до м'якої, а саме: 1) якісні і відносні прикметники з основою на м'який [н`], перед яким стоїть ще один приголосний: *і в небі й на землі було розлите розкішне щастя пишного літнього ранку* (Нечуй-Левицький, 1880, с. 16); 2) відносні прикметники прислівникового походження на *-жній, -шній*: *сумніву не було: це було справжнє кам'яне вугілля* (Тулуб, 1964, с. 64), *Іван охоче оповідав про своє життя домашнє* (Коцюбинський, 1901, с. 3.); 3) кілька присвійно-відносних прикметників на *-жній*, похідних від іменників: *Святую біблію читає Святий чернець і навчає, що цар якийсь-то свині пас та дружню жінку взяв до себе, а друга вбив. Тепер на небі* (Шевченко, 2003, с. 343) (*жінка друга*), *в руках у людей були буханки хліба, сигарети, махорка. І обмін почався зразу – жваво і весело, з смішливою примовкою – нехай і незрозумілою, однаково – доречною: все одно вона викликала дружний регім* (Смолич, 1957, с. 100) (*одностайний*).

Основним джерелом творення нових прикметників є самі прикметники, іменники, дієслова та зрідка прислівники: *вода – водянистий, посивіти – посивілий; дніпровський – придніпровський* (Григор'єв, Долман, Лисенко, 1997, с. 144). **Способи творення прикметників:** 1) суфіксальний: *здоровенний, гіллястий*; 2) префіксальний: *пречудовий*; 3) суфіксально-префіксальний: *середземний, неоцінений, превеликий*; 4) основоскладання без суфікса і з суфіксом: *рожевоцокий, морозостійкий, машинобудівний*; 5) перехід дієприкметників у прикметники: *стояча вода, шиплячий звук* (Безпояско, 1993, с. 97).

Структура прикметника в англійській та українській мовах має свої характерні відмінності. Детальне вивчення його будови допоможе оволодіти та краще зрозуміти, як функціонує іноземна та покращити свої знання рідної мови.

2.2. Семантичні класи прикметника в англійській та українській мовах, їх відмінності

Семантичні класи прикметників – це групи слів, у які об'єднані прикметники відповідно до типу ознаки, яку вони виражають. Ознаки виявляються або в прямих властивостях предмета, або у відношеннях до інших предметів, або у здатності предмета належати якійсь особі чи істоті (СУЛМ, 1969, с. 150). За своєю семантикою прикметники в англійській мові поділяються на якісні та відносні.

Якісні прикметники різноманітні за значенням та виражають безпосередню ознаку предмета. Вони можуть вказувати на протяжність у просторі (long, narrow, deep), у часі (slow, fast), духовні чи фізичні властивості живих істот (talented, kind, sick), ознаки що сприймаються органами чуття (hot, bitter), колір (green), вагу (heavy, light) (Лещенко, 2023, с. 26).

Якісні прикметники в англійській мові можуть утворювати ступені порівняння (tall-taller-the tallest), вступати в антонімічні пари (big – small), слугувати твірною основою для абстрактних іменників (firm – firmness), прислівників з суфіксом *-ly* (slow-slowly) та можуть поєднуватись з прислівниками міри і ступеня (very cold, ever-young) (Лещенко, 2023, с. 27).

Відносні прикметники визначають ознаку предмета не безпосередньо, а через виділення іншого предмета: (a wooden house – house made of wood). Відрізняються відносні прикметники від якісних і за граматичними і за лексичними ознаками. Вони не утворюють ступенів порівняння, не поєднуються з прислівниками та не мають антонімічних пар. В англійській мові значна частина відносних прикметників належить до наукової галузі: biological, chemical. Зазначимо також, що серед відмінних ознак цієї групи прикметників є наявність лише похідної основи: (wood – wooden, silk – silken, gold – golden). На додачу, однією з особливостей англійської мови є те, що в значенні відносності прикметників часто виступають визначники-іменники, тобто іменники, які вживаються як препозитивні означення до інших

іменників (Лещенко, 2023, с. 28): *I had said nothing would please me more than being left alone for a few days and I had thought that I would be relieved at seeing them finally on their way, like a school boy at the beginning of a holiday* (Shaw, 1975, с. 154).

В англійській мові **присвійні прикметники** відсутні. В англійській мові це саме значення може бути виражене іменником у присвійному відмінку або прийменником разом з іменником (Пилипчук, 2012, с. 138): *“here’s the address and telephone number of my friend”, she said* (Shaw, 1975, с. 56), *my father’s voice was still the same* (Lee, 1960, с. 137).

Семантично прикметники в українській мові поділяються на якісні, відносні, присвійні, відносно-якісні, присвійно-відносні, присвійно-якісні. **Якісні прикметники** безпосередньо характеризують предмети через їх лексичне значення: *знаєте полинь, діточки? Гіркий, гіркий гіркий такий дуже* (Вовчок, 1862, с. 3). У сучасній українській літературній мові якісні прикметники утворюють кілька тематичних груп, які виражають (Караман et al., 2011, с. 212):

- ознаки кольору, розміру, ваги і зовнішніх особливостей предмета, що сприймаються органом зору: *Павло, уже одягнутий – в чорному елегантному костюмі, в накрохмаленому комірці, – не одразу озвався на чумакові слова* (Головка, 1951, с. 12), *виступає круглий місяць. З сестрою зорею* (Шевченко, 1844);

- ознаки предметів за смаковими якостями і властивостям, що сприймаються органом смаку: *груші були здорові, як кулаки, та солодкі як мед* (Нечуй-Левицький, 1878, с. 29), *пиріг з квасолею дуже смачний та м’який* (Яновський, 1935, с. 4).

- ознаки предметів за фізичними властивостям, що сприймаються органами дотику, слуху, нюху: *коли його човен перевернуло й підкинуло вгору вибухом снаряда, він, поранений вилетів з нього й шубовснув далеко у воду, й холодна й бистра понесла його вниз за течією разом з тисячами його*

сучасників (Довженко, 1961, с. 8), *дівчата палили торішне бур'яння, і пахучий димок слався степом* (Тютюнник, 1960, с. 2);

- фізичні якості людини та інших істот: *таких громів понапускав в хаті і сам, як грім, перекочується: грізний, здоровий – до сволюка головою досягає* (Стельмах, 1946, с. 39), – *Сам гарний: жовтий, як віск, а худий, як скіпка, ще й очі позатягало* (Грінченко, 1902, с. 70);

- психічні властивості, особливості характеру та інші ознаки людини: *така собі проста Докія Петрівна, з людьми не горда і з дітьми лагідна* (Головко, 1932, с. 1), *Петро, похнюпивши голову, сидить сумний-сумний* (Грінченко, 1884, с. 1).

Якісні прикметники мають лексико-граматичні ознаки, які відрізняють їх від інших розрядів. Найвиразнішою граматичною ознакою якісних прикметників є їх здатність утворювати ступені порівняння. Інтенсивність ознаки виражається вищим та найвищим ступенем порівняння, а також може бути виражена за допомогою приєднання до якісних прикметників кількісних прислівників, наприклад: *вона була дуже схожа з лиця на Нимидору* (Нечуй-Левицький, 1878, с. 37). Властивою ознакою якісних прикметників є також здатність вступати в антонімічні відношення: *гарячий – холодний, гострий – тупий*. Абстрактні іменники також можуть утворюватися завдяки якісним прикметникам: *злий – злість, сміливий – сміливість*.

Окрім цього, невелика група якісних прикметників може мати коротку форму, наприклад: *зелений – зелен, ясний – ясен, повний – повен, певний – певен*. Однак деякі прикметники можуть не мати цих особливостей. Так, не всі якісні прикметники можуть творити ступені порівняння: *мертвий, німий*; від певних якісних прикметників не утворюються іменники з абстрактним значенням: *зубатий, бурий, карий*. Відносні і присвійні прикметники не мають жодної з названих властивостей, оскільки вони виражають ознаки предмету опосередковано через інші предмети.

Відносні прикметники позначають ознаку предмета не безпосередньо, а через відношення його до іншого предмета, явища, дії: *квіти з паперу, каша*

з молоком, сон уночі. Відносні прикметники мають похідні основи і творяться переважно від іменників за допомогою закріплених за цим розрядом слів суфіксів або префіксально-суфіксальним способом чи основоскладанням (Караман et al., 2011, с. 214).

Морфологічні ознаки відносних прикметників не є ідентичними з ознаками якісних. Відносні прикметники відмінюються за числами, родами і відмінками, але утворити від них ступінь порівняння неможливо. До складу відносних прикметників не входять похідні з суфіксами суб'єктивної оцінки або абстрактні іменники.

За значенням відносні прикметники поділяються на тематичні групи:

1) назви ознак предметів за матеріалом: глиняний посуд, ситцева сорочка конопляне полотно; 2) назви ознак за відношенням різних вимірів предметів: кілометрова відстань, літрова пляшка, повторне завдання; 3) назви ознак предметів за призначенням, функціями та іншими особливостями: спусковий механізм, читальний зал; 4) назви ознак предметів за належністю їх до установи, організації тощо: шкільне подвір'я, заводська площа; 5) назви ознак предметів за просторовими відношеннями до інших предметів: приміська зона, зарічний лиман, північний край.

На відміну від англійської, присвійні прикметники в українській мові виражають приналежність предмета певній особі чи (рідше) тварині: батькова хата, лисяча голова. Присвійні прикметники мають свої словотворчі типи та конкретні граматичні значення. Твірною основою для присвійних прикметників є лише іменники та назви істот. Так утворюються присвійні прикметники: а) від назв людей за допомогою суфіксів *-ів(їв), -ин(-їн)* (Петрів, сестрин, Марійн); б) від назв тварин за допомогою суфіксів *-ач(-ий), -яч(-ий), -ин(-ий), -їн(-ий)* (собачий, курячий, орлиний) (Караман et al., 2011, с. 214).

Присвійні прикметники вживаються усно в мові художньої літератури та фольклору. В інших стилях української мови присвійні прикметники

вживаються з-рідка, а сама присвійність передається через форму родового відмінка іменника: світогляд письменника, слово вчителя.

Відносно-якісні прикметники можуть переходити в розряд якісних. Багатозначні слова з прямим значенням залишаються відносними в межах розряду й утворюють якісні прикметники на основі переносних значень, що сприймаються як похідні. Наприклад, назви ознак предметів за різними відношеннями як: вишневий (сік), бузковий (кущ) можуть вживатись і як назви кольорів, що сприймаються безпосередньо: вишнева помада, бузова сукня, малинове пальто. Таким чином, ці назви кольорів можна сприймати як якісні прикметники. Відносні прикметники, що визначають ознаку предмета за матеріалом та іншими відношеннями, можуть також набувати ознак якісних прикметників відповідно до контексту: кришталева ваза і кришталева совість (особливо чиста).

Певні відносно-якісні прикметники, в яких уже не відбувається процес семантичних перетворень, мають такі ж ознаки, як і якісні прикметники. Такі прикметники, як творчий, діловий і мирний, не можуть утворювати вищій та найвищій ступінь порівняння. Вони можуть бути твірними основами для іменників і прислівників з абстрактним значенням, утворюючи антоніми чи синоніми.

Присвійно-відносні та присвійно-якісні прикметники творяться від назв людей, зрідка від назв тварин за допомогою суфікса *-ськ-*. Приєднуючи до суфікса твірної прикметникової основи, суфікс *-ськ-* виступає частин складого суфікса *-івськ-* або *-инськ-*, наприклад, козак – козацький, батько – батьківський. Присвійно-відносні прикметники утворюються від назв тварин, які мають той самий суфікс, що й присвійні.

Присвійно-відносні прикметники можуть поступово набувати значення якісних. Таке переосмислення можливе на основі переносних значень слова (Караман et al., 2011, с. 215).

Як і в англійській так і в українській мові якісні прикметники можуть утворювати **ступені порівняння** щодо інтенсивності вияву ознаки. Для того

щоб виразити ступінь ознаки вживаються дві форми прикметника: вищого і найвищого.

Вищий ступінь порівняння свідчить про те, що в одного з порівнюваних предметів якість виражена більшою чи меншою мірою, ніж в іншого. Форми вищого ступеня бувають прості (синтетичні) і складні (аналітичні).

Синтетична (проста) форма вищого ступеня утворюється приєднанням до кореня або основи прикметника суфікса *-ш-* або *-іш-*, наприклад: дієвий – дієвіший, стрункий – стрункіший. Аналітична (складена) форма вищого ступеня утворюється за допомогою додавання слів *більш* або *менш* до початкової форми: уважний – більш уважний, яскравий – менш яскравий. Додавання слова *більш* або *менш* нейтралізує порівняльне значення і тоді прикметники вживаються із неповним значенням, тобто виражає частину ознаки.

Найвищий ступінь порівняння показує, що в одного з порівнюваних предметів ознака виражена найбільшою чи найменшою мірою. Синтетична та аналітична форми також наявні в найвищому ступені порівняння.

Проста форма найвищого ступеня формується за допомогою додавання до форми вищого ступеня префікса *най-*: *Федя один з наймолодших батьків у радгоспі* (Гончар, 1963, с. 26), *іду на аеродром, на найближчий аеродромчик* (Гончар, 1963, с. 30). До цієї форми можуть також додаватись частки *що* і *як*: *– Кавун – то наш піт і наша праця, а він вибере якнайбільшого, хряп об коліно, середину виїсть, а решту в бур'ян* (Тютюнник, 1960, с. 6), *– Піди ще до самого судді, – казала приятелька ївзі, – у йому, кажуть, уся сила, він щонайстарший над усім* (Квітка-Основ'яненко, 1838, с. 7). Складена форма цього ступеня утворюється від початкової форми прикметника додаванням слова *найбільш* або *найменш*.

Однак, не всі якісні прикметники можуть мати ступені порівняння. Не можуть мати ступенів порівняння прикметники, які виражають абсолютну семантичну ознаку інтенсивності: сліпий, босий, мертвий, німий, голий.

Також прикметники, які позначають ознаки предметів на основі кольорової подібності до інших предметів: кремовий, шоколадний, лимонний, так само назви мастей: булатний, карий, вороний (Караман et al., 2011, с. 217).

В англійській мові ж прості ступені порівняння утворюються за допомогою додавання до основної форми прикметника закінчення *-er* у вищому та *-est* у найвищому ступені: *but I wish I were taller* (Shaw, 1975, с. 5), *the niciest bunch of people you could ever travel with and all the free booze you can drink* (Shaw, 1975, с. 8). Складені форми ступенів порівняння утворюються додаванням до початкової форми прикметника слова *more* у вищому ступені порівняння і *the most* – у найвищому (Люлька, 2006, с. 21): *it's one of the most terrible stories in history* (Lee, 1960, с. 224), *this one was probably more comfortable where he was* (Lee, 1960, с. 243).

Прикметники в обох мовах відіграють важливу роль у вираженні характеристик різних об'єктів, понять та явищ. Можемо стверджувати, що хоча англійська та українська мови мають деякі подібності у семантичних класах прикметника, існують істотні відмінності між ними, які потрібно враховувати при вивченні та використанні цих мов.

2.3. Прагматика прикметника та його функції в реченні

Прагматика – це підгрупа лінгвістики та семіотики яка вивчає контекст та його вплив на зміст. Прагматика – наука про людське спілкування (Keith, Kasia, 2012, с. 1). На відміну від **семантики**, яка вивчає звичайне значення, прагматика вивчає передачу значення, яке залежить від контексту висловлювання, будь-яких попередніх знань мовця та слухача про тему розмови. Можна стверджувати, що таким чином прагматика пояснює, як користувачі мови долають певні неоднозначності висловлювань.

Як і в англійській, так і в українській мові, прикметник має свої **комунікативні функції**, які допомагають збагачувати мову та виражати різні нюанси в мовленні. З точки зору прагматики, прикметники **багатофункціональні**, вони можуть описувати особу чи предмет або

вказувати на контрастність ознаки, наприклад: – *це справді знайшовся гарний давалець: роботи дає багато, а харч дає видавцем* (Нечуй-Левицький, 1878, с. 22) тут прикметник «гарний» вжито в переносному значенні, вказуючи на протилежну ознаку. З іншого боку, використовуючи прикметники для опису ознаки, як, наприклад: *вона була просто скупа, бо часто вночі кликала Малушу до себе й усе міркувала як би менше дати дворянам* (Скляренко, 1958, с. 20) можна зрозуміти, що тут контекст не вимагає і немає ніяких інших значень (Davies Lingwood, Arunachalam, 2019, с. 36). Також однією з головних властивостей прикметника, що визначає його в плані вживання в певному контексті, полягає в тому, що вони є семантично незалежними, тобто одна і та сама ознака може належати різним предметам (Кардащук, Кульбабська, 2002, с. 2): *моторні лакеї розносили високі кришталеві чарки з пінистим шипучим вином* (Мирний, 1875, с. 65); *задзвенів у запалій тиші кришталевий Лукашів голос і вшух* (Довженко, 1948, с. 13).

Окрім цього прикметники також можуть виконувати експресивну функцію у мовленні, виражаючи різні емоції того, хто говорить, наприклад: *дедалі більше чайок. Видовище вражаюче, мальовниче* (Гончар, 1963, с. 9). Також для співставлення чи порівняння тих чи інших ознак предмета вживаються різні ступені порівняння прикметників: – *сватай, Карпе, Палажку. Крацюї од Палажки нема на всі Семигори* (Нечуй-Левицький, 1956, с. 1).

В англійській мові прикметники також покликані для того, щоб описати іменник (Geluykens, 1996, с. 68): *The other was dressed in a blue uniform and was carrying a black bag, but I knew he wasn't a doctor* (Shaw, 1975, с. 16). Передати думку або ставлення щодо чогось або когось: *I find her extraordinary pretty* (Shaw, 1975, с. 126). Також прикметники вживаються для того, щоб наголосити на тій чи іншій характеристиці іменника, який вони визначають: *Then she went to the blackboard and printed the alphabet in enormous square capitals* (Lee, 1960, с. 14). Окрім цього, прикметники допомагають розрізнити іменники, які є однаковими, але не ідентичними: *In*

schools the rather stupid boys who work always better than the clever boy who's idle (Maugham, 1915, с. 56).

Отже, прагматичний аспект мови полягає у відношенні мови до того, хто її вживає та впливу контексту на особливості її використання. Таким чином, **прагматика прикметника** означає вивчення того, як вживання прикметника впливає на сприйняття іменника в контексті спілкування.

Висновки до Розділу 2

Усі прикметники в англійській та українській мові можна класифікувати за їхньою структурою та семантикою. На відміну від англійської мови, українській не властива чітка класифікація щодо будови. Загалом, семантичні ознаки прикметників в порівнюваних мовах не характеризуються яскравими відмінностями, але в англійській мові відсутні присвійні прикметники, а також наявність категорії роду, числа і відмінка. Будова прикметників в англійській мові не нараховує короткої форми. В обох мовах прикметники утворюють ступені порівняння.

Вживання того чи іншого прикметника може надати іменнику певні конотації, змінити його стиль або виразність, що може вплинути на сприйняття повідомлення співрозмовником. Таким чином, прагматика прикметника може включати в себе вивчення відтінків значення прикметника в різних контекстах та його вплив на комунікативну ситуацію.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Проаналізувавши семантичні та прагматичні властивості прикметників в сучасних англійській та українській мовах, ми дійшли таких висновків:

1. **Мова** ніколи не стоїть на місці та реагує на всі зміни навколо, тим самим змінюється і сама. Граматика займає надважливе місце у вивченні мов, адже володіння мовою без знань граматики – неможливе. **Контрастивна граматика** займається встановленням спільних та відмінних рис двох чи більше протиставних мов, що є дуже важливим у процесі вивчення мови та дає основу для створення нових методів викладання.

2. Існують різні **типи мов**. В ході нашої роботи було описано морфологічний та синтаксичний підхід до їхньої класифікації. Було виявлено, що відповідно до морфологічної класифікації мов існують ізолюючі, аглютинативні, флективні та полісинтетичні мови. Семантична типологія полягає у визначенні мовної структури та її взаємозумовлених та взаємовиключних характеристик.

3. Чистих типів мов не існує адже будь-які класифікації не є сталими, оскільки мова тяжіє до постійних змін. Будь-яка мова – це **система**, яка має свою внутрішню **будову** з чотирьох рівнів, а саме фонологічного, морфологічного, лексико-семантичного та синтаксичного.

4. **Частини мови** – лексико граматичні **розряди** слів, що розмежовуються за значеннями, які вони виражають, за морфологічними ознаками та синтаксичними особливостями. Кожна з частин мов є невід’ємною та важливою її частиною, яка виконує свою роль. В українській мові виділяють більше частин мов, ніж в англійській.

5. Як в українській, так і в англійській мові **прикметник** є самостійною частиною мови, яка виражає ознаку предмета безпосереднього чи відносно до нього.

6. За своєю **структурою** прикметники в англійській та українській мові поділяються на прості, похідні та складні. В українській мові існують повні та короткі форми, а також тверда та м’яка групи. В обох мовах певні

прикметники можуть утворювати **ступені порівняння**. Важливою відмінністю українських прикметників є те, що вони мають різні форми для чоловічого, жіночого та середнього роду, а також для однини та множини.

7. **Семантично** прикметники класифікуються згідно типу ознаки, яку вони виражають. Установлено, що в українській мові існує більше семантичних класів, ніж в англійській, а саме наявність присвійних прикметників в українській мові та їхня відсутність в англійській.

8. Прикметник є важливим компонентом у семантичній структурі речення, описуючи ознаки предметів та явищ. Основними **прагматичними** властивостями прикметника є емотивність та експресивність. Прикметник має вагоме значення в інформаційному плані в процесі комунікації та може впливати на міжособистісні взаємини. Прикметники можуть бути важливими для побудови ідентичності та соціальної приналежності, а також для вираження ставлення до навколишнього світу. Можна зробити висновок, що прагматичні властивості прикметника мають важливе значення для розуміння мовного повідомлення та його емоційної виразності.

РЕЗЮМЕ

The research in «Semantic and pragmatic properties of adjectives in Modern English and Ukrainian» is devoted to analysis of semantic and pragmatic aspects of adjectives in English and Ukrainian. The course paper consists of introduction, two chapters, conclusions to each of the chapters, general conclusions and list of cited literature.

The first chapter «**Теоретичні засади вивчення прикметника в сучасній англійській та українській мові**» («The theoretical footing of the study of the adjective in modern English and Ukrainian»). It deals with tasks and objectives of pragmatic grammar, types of languages as to their different approaches are analyzed, the general characteristic of the structure of English and Ukrainian is shown, parts of speech and adjective in particular are highlighted.

The second chapter «**Семантичні й прагматичні властивості прикметників в сучасних англійській та українській мовах**» («Semantic and pragmatic properties of adjectives in Modern English and Ukrainian») is about practical part of the research. The semantic and pragmatic properties of adjectives in both languages are given there. The structure, semantic pragmatic and functions of the adjectives in both languages are analyzed.

Key words: grammar, semantics, pragmatics, features, adjectives, language.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алиєва, А. Д. (2021). Порівняльна характеристика морфологічних ознак прикметників в англійській та українській мовах.
2. Барилова, Г. К.; Должикова, Т. І.; Кравченко, М. В.; Мілева, І. В. (2021). Сучасна українська літературна мова : навч. комплекс. 2-ге вид., переробл. і доповн. Старобільськ.
3. Безпояско, О. К. ; Городенська К. Г. ; Русанівський В. М. (1993). Граматика української мови. Морфологія.
4. Вихованець, І. Р.; Городенська К. Г. (2004). Теоретична морфологія української мови. Київ: Пульсари.
5. Гладуш, Н. Ф., Павлюк, Н. В. (2019). Порівняльна граматики: теорія і практика: навч. посіб. / авт.-сост.; Київ. ун-т. ім. Б. Грінченка; Нац. ун-т «Києво-Могилянська акад.».
6. Горпинич, В. О. (2004). Морфологія української мови.
7. Григор'єв, О. М., Долман, С. Є., Лисенко, Ю. В. та ін. ; за ред. Пономарева, О. Д. (1997). Сучасна українська мова : підручник. Київ : Либідь.
8. Бевзенко, С. П., Грищенко, А. П., Лукінова, Т. Д. (1978). Історія української мови. Морфологія : [монографія] АН УРСР, Ордена Труд. Червон. Прапора Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – Київ: Наук. Думка.
9. Звонська, Л. Л., Корольова, Н. В., Лазер-Паньків, О. В. та ін. (2017). Частини мови. Енциклопедичний словник класичних мов К. : ВПЦ «Київський університет».
10. Караман, С. О., Караман, О. В., Плющ, М. Я. (2011). Сучасна українська літературна мова.
11. Кардащук, О. В., Кульбабська, О. В. (2002). Вплив контексту на актуалізацію семного складу прикметників-предикатів. Волинь – Житомирщина.

12. Ковтун, О. В. (2021). Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Контрастивна граматики оцінки: проблема тлумачення ключових термінів.
13. Копинець, В. В. (2014). Дослідження типології діалектної лексики. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови.
14. Кочерган, М. П. (2001). Вступ до мовознавства.
15. Лещенко, О. (2023). Конспект лекцій з дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 035 «Філологія». Кам'янське.
16. Люлька, Л. А. (2006). Practice your English. Практикум з англійської мови (для слухачів підготовчих відділень та абітурієнтів). – К. : МАУП.
17. Пилипчук, О. В. (2012). "Порівняльна граматики англійської та української мов" професорів Ю. О. Жлуктенка (1960) і А. Е. Левицького (2008).
18. Семчинський, С. В. (2004). Типологічна класифікація мов. Українська мова : Енциклопедія / [редкол. : Русанівський В.М., (співголова), Тараненко О.О. (співголова), М.П. Зяблюк та ін.]. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М.П. Бажана.
19. Сучасна українська літературна мова : морфологія / за заг. ред. акад. АН УРСР І. К. Білодіда (1969). – К. : Наук. Думка.
20. Davies, C., Lingwood, J., Arunachalam, S. (2019). Adjective forms and functions in British English child-directed speech University of Leeds, UK; New York University, US Accepted by Journal of Child Language.
21. Geluykens, R. (1994). The pragmatics of discourse anaphora in English: evidence from conversational repair. Berlin; New York : Mouton de Gruyter.

22. Karamysheva, I. D. (2012). Contrastive grammar of English and Ukrainian languages. Textbook, Second edition, revised by Iryna Karamysheva-Vinnytsia: Nova Knyha Publishers.
23. Keith, A., Kasia, M. J. (2012). The Cambridge handbook of pragmatics.
24. Marotta, G. (2006). Compound adjectives in English. A descriptive approach to their morphology and study.
25. Pavlyuk, N. (2010). Contrastive grammar of English and Ukrainian.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васильченко, С. В. (1924). «Авіаційний гурток»;
2. Вовчок, М. (1856). «Козачка»;
3. Вовчок, М. (1862). «Невільничка»;
4. Вовчок, М. (1860). «Три долі»;
5. Глібов, Л. І. (1863). «Байки Леоніда Глібова»;
6. Головка, А. В. (1932). «Мати»;
7. Головка, А. В. (1951). «Артем Гармаш»;
8. Гончар, О. Т. (1948). «Прапороносці»;
9. Гончар, О. Т. (1963). «Тронка»;
10. Грінченко, Б. Д. (1902). «Під тихими вербами»;
11. Грінченко, Б. Д. (1884). «Без хліба»;
12. Грінченко, Б. Д. (1891). «На розпутті»;
13. Довженко, О. П. (1941). «Тарас Бульба»;
14. Довженко, О. П. (1948). «Життя в цвіту»;
15. Довженко, О. П. (1961). «Повість полум'яних літ»;
16. Квітка-Основ'яненко, Г. Ф. (1833). «От тобі й скарб»;
17. Квітка-Основ'яненко, Г. Ф. (1838). «Козир-дівка»;
18. Коцюбинський, М. М. (1904). «Для загального добра»;
19. Коцюбинський, М. М. (1892). «На віру»;
20. Коцюбинський, М. М. (1901). «Дорогою ціною»;
21. Нечуй-Левицький, І. С. (1896). «Не той став»;
22. Нечуй-Левицький, І. С. (1878). «Микола Джеря»;
23. Нечуй-Левицький, І. С. (1878). «Кайдашева сім'я»;
24. Нечуй-Левицький, І. С. (1880). «Бурлачка»;
25. Мирний, П. Я. (1875). «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»;
26. Скляренко, С. Д. (1958). «Святослав»;
27. Смолич, Ю. К. (1957). «Мир хатам, війна палацам»;
28. Стельмах, М. П. (1946). «Велика рідня»;
29. Тулуб, З. П. (1964). « В степу безкраїм за Уралом»;

30. Тютюнник, Г. М. (1960). «Вир»;

31. Шевченко, Т. Г. (2003). Зібрання творів: У 6 т. — К. — Т. 1:

Поезія;

32. Шевченко, Т. Г. (1844). «Сон»;

33. Яновський, Ю. І. (1935). «Вершники»;

34. Яновський, Ю. І. (1928). «Майстер корабля»;

35. Cronin, J. (2010). «The passage». Ballantine Books; First Edition;

36. Lee, H. (1960). «To kill a mockingbird». Grand Central publishing;

37. Maugham, W. S. (1915). «Of human bondage» Bantam Classics;

Reprint edition;

38. Shaw, I. (1975). «The nightwork».